

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 303. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386849568/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

nings usikre økonomi. Tiggerbrevene til konger og indflydelsesrige personer afslører en mærkværdig blanding af selvbevidsthed og krybende underdanighed. Det sidste har været almindeligt i den slags henvendelser, men i Blichers får det ekstra dimensioner af ynkelighed. Han har imidlertid også været trængt med efterhånden 11 børn at forsørge, slidsomme og/eller magre embeder og aldrig rigtigt noget egentligt litterært gennembrud. Anerkendt efter fuld fortjeneste blev han først efter sin død.

Det er denne ex-centricitet – at være udenfor og at vide det – der gjorde ham til den kunstner, der i 1824 indstiftede en dansk prosatradition. Netop som den romantiske guldalderlyrik for alvor var etableret i den litterære offentlighed, sagde Blicher farvel til poesien og aftalte med tidsskriftet *Læseflugters* udgiver fast at levere originale og oversatte historier.

Det måtte blive prosa han skulle skrive, for han blev betalt pr. ark han indleverede – og han skrev nu for at tjene penge. Det æstetiske måtte kombineres med det fornuftige.

Blicher er derfor mere hjemme i det 18. århundrede end han er i sit eget. Væsentlige træk af 1700-tallets rationalisme og følsomme individualisme prægede ham via hans opdragelse og forstærkedes af den geografiske og sociale position der på én gang var hans vilkår og hans valg. Dertil kom hans omfattende læsning af århundredets tyske og ikke mindst engelske litteratur. Den angelsaksiske litterære tradition fra Daniel Defoes insisteren på autenticiteten i historierne til Laurence Sternes leg med fortælleteknikken, er en del af hans litterære bagage. Men man kan heller ikke overvurdere hans omfattende læsning af den almindelige underholdningsbestemte novelle på både engelsk, tysk og fransk, hans kendskab til redskaberne, de faste episke former.

På relativt kort tid skriver han nu *Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog*. Det er forunderligt at tænke på, at han ikke selv i første omgang var klar over at han havde skabt et lille mesterværk.

II. Den »uskyldige« fortæller

Når man læser Morten Vinges dagbog første gang griber man af medlidenhed, fordi hans liv uafslødt rammes af begivenheder der

ændrer det og hans forhåbninger til det – og stadig kraftigere understreger hans ensomhed, der således får karakter af skæbne. Morten synes at blive kastet omkring på tilværelsens hav af blinde vinde, og hans histories sjæleligt fattede afslutning gør indtryk ved den smerte der dirrer lige bag de resignerede ord.

Det sker selvfølgelig ikke mindst på baggrund af den forholdsvis lange del af dagbogen der skildrer hans tidlige ungdoms fascination af det galante salonliv på godset og det spændende jagtliv i den omgivende jyske natur. Med påfaldende få midler får Blicher gennem Mortens naive men stærkt sansede iagttagelser gengivet overbevisende mennesketyper og en vældig stemning både ude og inde.

Det ligger derfor lige for at sige »ak, hvor forandret!«, når man ved endt læsning lukker dagbogen i, samtidig med at Morten Vinge lægges i graven i sin fædrenes jord efter at have tilbragt det meste af sit liv som lejesoldat og krigsfange i Sverige og Sibirien.

Men det går ikke at nøjes med den historie! Mortens skrift gemmer nemlig på flere historier end han selv er klar over. Hans dagbog handler nok så meget om ham selv – om hvorfor han skriver som han gør.

Morten er en jagttager og står således i voldsom kontrast til sin legekammerat og ungdomsven Jens, der er en deltager og en »Pigernes Jens«. De er som komplementære størrelser. Hvor Morten dydigt lever op til Jens' præstefars pædagogiske og lærdomsmæssige forventninger, gør Jens alt for at droppe bøgerne og opsege den friske fysiske udfoldelse på trods af den faderlige autoritet. Præsten favoriserer – påfaldende – dydsmønstret og lægger grumt afstand til sit kød og blod. Ikke desto mindre græder Jens som pisket da fæderen dør, mens Morten er »alde tilmodes«. Og på godset, hvor Jens solidarisk hjælper Morten til at blive ansat, blander den første sig med karle og piger, mens den sidste holder sig for sig selv.

Men den modsætningsfyldte samhørighed mellem dem fører jo til noget i Mortens liv. Jens lærer ham at gå på jagt, og samtidig med at Morten fascineres af denne aktivitet – dens skrækblandede lystfølelse – erhverver han ubevidst en viden om sin seksualitet. Han læser sig selvfølgelig også til den – men det er ikke læsningen der får ham til at handle, det er relationen til Jens. Eller – kunne man sige – til den del af sig selv som han fortrænger. Jens hjælper ham ikke alene op på godset og ud i skoven, han hjælper ham også ned i sengen hvortil